

KURJER LITEWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI

Wychodzi codziennie rano, oprócz dni pościelanych.

Wydawnictwa rok piąty.

ADMINISTRACJA

Plac Katedralny № 4

Otwarta od 10 — 4 po południu.
W niedziele od 9 — 10½ rano.

Skrzynka pocztowa № 96 — Telefon № 129

CENY OGŁOSZEŃ:

Nadesłano za jeden wiersz garbontowy w tekście, lub jego miejsce 1 rub.
Ogłoszenia na 1-ty stronie za jeden wiersz garbontowy lub jego miejsce 60 kop.
Reklamy na jeden wiersz garbontowy lub jego miejsce 30 kop.
Nekrologi za jeden wiersz garbontowy lub jego miejsce przed tekstem 50 kop., po tekście 30 kop.
Ogłoszenia z wyjątkiem za jeden wiersz petliowy lub jego miejsce 15 kop.
Drobne ogłoszenia za jeden wiersz petliowy 3 kop., najniższe 30 kop.

Ogłoszenia przyjmują się tylko do godz. 12 w południe

Ogłoszenia „Kurjer” drukuje tylko w języku polskim.

Za dołączenie prospektów do „Kurjera” 7 rub. od tysiąca, oprócz opłaty pocztowej

KIEROWNICZKA LITERACKA ELIZA ORZESZKOWA.

SEKRETARZ LUDWIK ABRAMOWICZ.

REDAKTOR WOJCIECH BARANOWSKI.

Rękopisy i listy w sprawach redakcyjnych prosimy adresować: Do Redakcji „Kurjera Litewskiego” w Wilnie. — Ogłoszenia, oferty i listy w sprawach prenumeraty prosimy adresować: Do Administracji „Kurjera Litewskiego” w Wilnie.

Numer pojedynczy 5 kop.

Numer pojedynczy 5 kop.

Przypominamy, że czas odnowić prenumeratę na kwartał IV 1909 roku.

PRZYJMUJĄ SIĘ OGŁOSZENIA

DO

**Wielkiego Ilustrowanego
Kalendarza**

„Kurjera Litewskiego”

NA ROK

1910.

Tylko

do 1-go

listopada

Administracja „Kurjera Litewskiego”,

Plac Katedralny № 4.

Teatr Polski.

W piątek 30 października 1909 r.

W TEATRZE MIEJSKIM.

„BALLADYNA”

dramat w 9 obrazach Słowackiego

Jutro przedstawienie nie będzie.

Sala koncertowa.

Ogród Botaniczny.

Dyrekcja I. A. Szumana. Telefon 364.

Wielkie galowe przedstawienie, z nowym wspaniałym programem.

Początek o godz. 10 wiecz. — Reżyser L. Gurewicz.

Młody człowiek

Wielki i stała na politechnice lwowskiej, odpowiadającemu zajęciu w przemyśle, a także nauczyciela w zakresie szkolnym (specjalność matematyka) na prowincji. W Administracji „Kurjera Litewskiego”, pod lit. P. 0 g

Stywna MADERA Firmy

Abudarham & FILIUS

W Wilnie na wyspie Maderze do nabycia

W Wilnie, prosz. 5-to Jerski.

Reprezent. Fr. Hryniewicz

GRONKIEWICZ

Kampania Biuro Rekomendacyjne 1-go rzędu

Wielka 26 5, telef. 17-58, Warszawa.

Rekomendacja osób z wykształceniem i średnim wykształceniem wszelkich gałęzi przemysłu, a także Fachowców. Służba dozorczą i Fabrycznych. Transakcyjno-Handlowo i Sprzedaży Nieruchomości i Rudzie Kopalni i Sprzedaży Węglu, Fabrycznych i Handlowych. Lokata kapitałów. Wynajem lokali. 6-2-392

Dom Konisowy Gronkiewicz.

Prosimy uprzejmie szanownych

prenumeratorów, aby, jeśli

nie otrzymują numeru, za każdym

razem reklamowali do administracji

placem. Tylko bezwzględnie reklama-

cy będą uwzględniane.

Administracja „KURJERA LITEWSKIEGO”.

WSZYSCY

winni wiedzieć o tem,

że niema nic niebezpieczniejszego dla zdrowia, niż stan zatwardzenia i że stan ten, często niesłusznie za niewiele znaczący uważany, jest w rzeczywistości bardzo niebezpiecznym, gdyż utrzymuje kłótnie i w stanie ciężkiego rozkładu. Również wszystkim wiedzieć należy, że niema nic łatwiejszego od wyleczenia zatwardzenia, trzeba tylko zacząć w czasie obiadu jedną lub dwie pigułki Skawulin, który działa podczas dnia i sprowadzi poprzebudzeniu się obfity stolec bez bólei. Skawulin zażywa się w małych pigułkach bez smaku i łatwych do wzięcia. Jedna lub dwie pigułki czyszczą lekko, większa ilość czyszczy obficie, nie wywołując żadnych zmian w przyzwyczajeniach. Sprzedawca we wszystkich aptekach i składach aptecznych. W Wilnie w składach towarów aptecznych: Tow. Akc. I. B. Segali. Cena pudełka rb. 1.

SKAWULIN.

333a

Sprawa budżetowa w Anglii.

Ostatnie uchwalenie w Izbie gmin budżetu, proponowanego przez Lloyda George'a, należy bez wątpienia do faktów pierwszorzędnej znaczenia w polityce europejskiej. Stanowi bowiem zapoczątkowanie nowej ery w wewnętrznych, a pośrednio i zewnętrznych, stosunkach mocarstwa, posiadającego obecnie wpływ olbrzymi na losy niemal wszystkich państw naszej części świata. Nie też dziwnego, że od kilku miesięcy prasa europejska zadawała sobie pytanie: przejdzie budżet, czy też nie przejdzie? Nie mogąc zaś powstrzymać się od agitowania przeciw niemu lub za nim, wyjątkowo sama zjawisko. Doszło do tego, że paryski „Temps”, organ, zwykle nadzwyczaj spokojny i w wyrażeniach wstrzemięźliwy, zarządził projektowi Lloyda George'a charakter socjalistyczny. Rzeczywiście minister miał sobie rzekomo pozwolić na uwagi, których nie powstrzymałby się pierwszy lepszy demagog. „Czy wiecie — miał rzec raz jednego — wiele ożywną kosztuje jeden hrabia? Oto tyle, co utrzymanie dwu dachogłównów. Podobnie, jak statki niebezpieczne są dla wroga, tak on jest straszny dla farmerów i dzierżawców swoich. Lecz olbrzymie morskie tem są lepsze, że przynajmniej nie tak długo żyją.” Kiedy indziej znowu miał się wyrazić w ten sposób: „Dopóki lordowie zadawali się stanowiskiem bałwanów, zachowując milczenie, właściwe temu stanowisku, tudzież ich inteligencji, można było znieść ich jako tako. Nie można jednak pozwolić, aby wywierali oni wpływ na sprawę budżetową.”

Rząd liberalny wyzyskał więc prawo obywatelowe, polegające na tem, iż do projektu budżetu, uchwalonego przez Izbę gmin, lordowie nie mogą wprowadzać żadnych zmian i w razie opozycji ucieść się muszą do środka rewolucyjnego — t. j. do odrzucenia całego budżetu.

O co idzie w obecnym projekcie budżetu? Właściwie przesłanką reform jest ta sama, co i w innych krajach, nie holdujących bynajmniej idealom socjalistycznym. Państwo wymaga coraz większych dochodów wobec tego, że coraz więcej dziedzin życia nabiera cech sprawy publicznej i staje się obowiązkiem rządów.

W r. 1890 finanse publiczne Anglii operowały cyfrą, daleką jeszcze od 100 mil. funtów szterlingów; dziś naprzykład przewidywane wydatki sięgają sumy 163 mil. Różnica tej nie pochłaniają same tylko zbrojenia; wymaga jej bardziej niż dawniej, skomplikowana administracja i rozmaite reformy społeczne w duchu demokratycznym. Obecnie np. wchodzi w życie prawo o emeryturach dla starców niezmężnych; początkowo kosztować ono będzie 8 mil. funt., a w przyszłości — 25 milionów.

Wobec reform tego rodzaju, trzeba koniecznie szukać nowych źródeł podatkowych. Podniesienie opłaty od piwa i innych napojów wysokość tych nie na wiele się przyda, gdyż konsumpcja alkoholu w Anglii stale i znacznie się zmniejsza. Dość powiedzieć, że np. w ubiegłym kwartale (lipiec — wrzesień) rząd miał z tego źródła o 900,000 funt. mniej dochodu, niż w odpowiednim czasie roku zeszłego. Proponowane więc obecnie podwyższenie akcyzy nie ma celów fiskalnych, jeno uwzględnia żądanie stowarzyszeń wstrze-

ktowanych reform jest tedy zamierzone opodatkowanie dochodów, od dotychczasowego odmiennie.

Już w r. 1907 rząd wprowadził odróżnienie dochodów z pracy od dochodów niezarobkowych. Pierwsze z nich, aż do wysokości 100 funt., od tego czasu wolne są od podatku. Natomiast inne dochody placą 14 pensów od funta szterl. i tę samą stopę podatkową opłacają dochody zarobkowe, przewyższające 160 funt.

Wedle projektu tegorocznego, dochody te otrzymać mają nowe ulgi. Mianowicie za każde dziecko w rodzinie dodaje się po 10 funt., wolnych od podatku, a oprócz tego stosowana będzie niższa stopa. W ten sposób ojciec, mający czworo dzieci i 240 funt. rocznego zarobku, płacić będzie półtora funta, podczas gdy na takim samym dochodzie, otrzymywanym bez pracy, ciąży 14 funtów szterl. Poza tem projektowana jest duża zwolnienie podatku od dochodów wyżej wysokości 5,000 funt. szterlingów.

Trzecia reforma ma na celu zmiany w podatku gruntowym. Jest to cały kompleks zmian, z których prawie wszystkie dają do opodatkowania przyrostu wartości gruntów miejskich oraz gruntów podmiejskich „próżnych”. Jednocześnie projekt rządowy okłada podatkiem równym się 10 proc. przyrostowi wartości gruntów rolnych wydzierżawionych. W tym celu rząd projektuje sporządzenie nowego, bardzo kosztownego katastru gruntowego, który poczęści od 1660 r., a poczęści od 1798 r. pozostał bez zmiany.

Oczywiście, w całym tym projekcie ślady hasła socjalistycznego są minimalne; projektowane zaś podatki gruntowe wydają się rolnikom krajów kontynentalnych, wcale nie wygórowane. Niemniej przychylnia one lordom uszczerek nader poważny — a to dlatego, że przywileje arystokracji angielskiej, tembardziej zaś jej majętności, nie mają sobie równych w Europie. Bogactwa te, umiarkowanie nawet opodatkowane, skazane będą na uszczuplenie państwu sum kolosalnych, często nawet rujnujących. Ale zważyć należy, iż owe widmo ruiny grozi angielskim państwu uprzywilejowanemu, conajwyżej zrównaniem się z innymi sferami innych krajów. Dziś są to rzeczywiście wielcy księżęta, którzy na olbrzymich przestrzeniach swych posiadłości ściągają podatki od mieszkańców, których tolerują tylko jako dzierżawców, nie dając im możliwości nabywania ziemi, uprawnienie przez nich z działa przadziada. Stosunki takie są rzeczywiście przyzwoite i by je krytykować, nie trzeba być wcale socjalistą.

Nie są też socjalistami dzisiejsi ministrowie Anglii, choć tamtejsza prasa konserwatywna tytułuje ich bez ceremonii „bandytami”.

Atoli przypisywane autorom budżetu dążności socjalistyczne, tudzież pewna niezgrabność taktyczna zwolenników reformy wywołały, jak się zdaje, dość poważną w społeczeństwie reakcję. Jeżeli lordowie uprą się i spowodują rozwiązanie Izby gmin, mogą liberalowie przy wyborach ponieść klęskę, co jest tem możliwsze, iż w Anglii zwycięża względna ilość głosów i niema tam wyborów ściślejszych. Z tego względu ostatnie głosowania do rad miejskich poparły stanowisko zachowawców. Np. w Bermondsey (przedmieście Londynu) zwyciężył konserwatywa, bo otrzymał 4,270, podczas gdy liberal zdobył ich 3,300, a socjalista 1,450. Razem więc liberal i socjalista mieli o 700 głosów więcej, aniżeli ich przeciwnik. Mimo to, wbrew zwyczajom, panującym w

innych krajach, przeciwnik budżetu mandat ogółu otrzymał.

WYWIAD U KIEROWNIKA RZĄDU.

Korespondent petersburski „Timesa” nadesłał pismu temu następującą relację o rozmowie, jaką miał z „kierownikiem gabinetu”.

„Zapytuje mnie pan, jakie są zamiary rządu co do Polski. Mogę tylko powtórzyć to, co powiedziałem w radzie do spraw gospodarki lokalnej z powodu samorządu miejskiego w Polsce.”

Postanowiliśmy dać Polsce wszystkie korzyści samorządu miejscowego, dające się pogodzić z interesami Cesarstwa. Ale autonomii nie damy. Nie możemy ufać polakom do tego stopnia. Wnieśliśmy projekt o wyodrębnienie Chełmszczyzny, gdzie większa część ludności jest pochodzenia rosyjskiego. Zastosujemy w Chełmszczyźnie system ziemstwa mieszanego rosyjsko-polskiego, jakie wprowadzone ma być w gub. Południowo-Zachodnich.

Reformy polityczne? Istotnie, odłożyliśmy ich urzeczywistnienie. Coby jednak komu przyszło z wprowadzenia w życie prawa o nietykalności osobistej, dopóki nie zostały zreformowane sądy miejscowe?

Styszał pan i czytał zapewnienia, że październikowy pokłócił się z rządem. Mówiono panu również, że Rosja znajduje się w przededniu reakcji. Niech pan nie wierzy ani jednemu, ani drugiemu.

Październikowy zajęł stanowisko bardziej postępowe. Tak właśnie być powinno. Jest to lepiej dla Izby, a bynajmniej nie jest to dla rządu nieprzyjemne.”

Obywatelstwo drugiego rzędu.

Miedzy d. 21 a 23 lutego 1910 r. odbędzie się w Petersburgu zjazd działaczy rosyjskich w sprawie przemysłu włościańskiego. Najbliższemu zadaniem zjazdu ma być „wyjaśnienie obecnego położenia i potrzeb drobnego przemysłu włościańskiego, dalej — wskazanie środków, sprzyjających jego rozwojowi i rozważenie projektów jego udoskonalenia, przedstawionych zjazdowi przez komitet organizacyjny”. W liczbie innych spraw, program zjazdu obejmuje: z jednej strony, „zapoznanie się z istniejącymi formami kredytu z punktu widzenia jego dogodności dla pracujących w przemyśle włościańskim” i wyjaśnienie „pożądanej organizacji kredytu” dla nich; z drugiej zaś — obmyślenie „środków popierania stowarzyszeń współdzielczych wśród pracowników drobnego przemysłu: wiec arteli i towarzystw nabywających produkty surowe, utrzymujących składki i wytwórczych”; zapoczątkowanie idei związków zawodowych wśród tych pracowników i popularyzowanie „ich znaczenia dla interesów drobnych producentów, a zarazem, przy sposobności, wypracowanie wzorowych statutów dla wyliczonych towarzystw i związków”.

W przygotowawczych pracach zjazdu, biorą udział działacze tej miary, co A. Beretti, redaktor „Kroniki inst. dr. kredytu”, S. Borodajewski, referent zarządu spraw dr. kred., profesorowie A. Isajew, M. Tuhan-Baranowski i N. Filippow, W. Totomian, autor cennych prac o kooperacji, wreszcie reprezentant rosyjski na międzynarodowych zjazdach Kooperatystów i w. in.

Nie czekając zgłoszenia referatów przypadkowych, komitet organizacyjny zajął się już teraz opracowaniem ważniejszych punktów programu zjazdu.

Wybrana w tym celu komisja zająłaby się przede wszystkim z działalnością istniejących instytucji drobnego kredytu, zarówno typu współdzielczego, t. j. towarzystw pożyczkowo-oszczędnościowych i kredytowych, jak i nie współdzielczych.

go — banków wiejskich i gminnych, kas pożyczkowo-oszczędnościowych i t. p. instytucji, znanych pod ogólnym mianem klasowych, a wreszcie kas ziemskich, banków drobnego kredytu (jak Permski) i in.

Będzie tu mowa o kooperatywach włościańskich, o zarządzeniach, poczynionych w tym kierunku przez ziemstwa, o organizacjach okręgowych i centralnych, zasilających kasy instytucji drobnego kredytu. Ponieważ sprawa źródeł kredytu w wielu razach stanowi kwestję zasadniczą, przeto wyjaśnić należy, czy nie da się tu korzystać z kapitałów assekuracyjnych, prowiantowych kas oszczędności, Banku państwowego i in., jak również zdecydować sprawę pożyczek obligacyjnych na potrzeby drobnego przemysłu włościańskiego, etc.

Dla opracowania tych referatów okazało się niezbędnym zebrać na miejscu dane, o ile instytucji drobnego kredytu odpowiadały zapotrzebowaniu pożyczek ze strony pracujących w drobnym przemyśle; dalej — w jakich wypadkach i w jakich względach pracownicy ci nie znajdują takiego zadośćuczynienia i wreszcie jaka, zdaniem działaczy miejscowych, ma być organizacja drobnego kredytu, by odpowiadała w zupełności potrzebom włościanstwa. Bardzo cenne, między innymi, będą dane dotyczące stosunków pieniężnych, pośrednictwa, następnie kontaktu pracowników z instytucjami gminnymi, ziemskimi i rządowymi, wreszcie spotykanych tu trudności itp. Dla zdobycia odpowiednich wiadomości i opinii, komisja wystosowała ankietę do wielu instytucji drobnego kredytu, tudzież pokrewnych im instytucji ziemskich, rządowych, wreszcie osób i przedsiębiorstw prywatnych.

Na zjeździe będzie następnie mowa o konieczności uwzględniania wyrobów drobnego przemysłu włościańskiego przy dostawach dla armii, instytucji publicznych, jak szkol szpitali etc.

Przeglądając program zjazdu, mimowolnie nasuwa się myśl, czy będzie udzielona bodaj cząstka projektowanych ulatwień nam, mieszkańcom „iskoni ruskawo kraja”.

Zasiadają tu przedstawiciele guberni, co w jednym (1894) roku zorganizowała 70 arteli zawodowych dla różnych gałęzi przemysłu włościańskiego; będą delegaci pow. jelekciego, guberni orłowskiej, posiadającego dwie specjalne szkoły nauczycielek koronkurstwa i gdzie powiat sprzedaje koronek przeszło za milion rubli rocznie; inni delegaci z tego samego powiatu opowiedzą o swoich szkołach rolniczych i rzemieślniczych; znajdą się tu delegaci guberni wiackiej, w której istnieje do 60 warsztatów dla nauki tkactwa, stolarstwa, wyrobu cacek, naczyń glinianych itp. Jednym słowem zbiorą się tu przedstawiciele stron, które w ciągu kilku dziesiątków lat regularnie otrzymują zapomogi rządowe dla podniesienia dobrobytu ludności wiejskiej i w których wartość produkcji przemysłu domowego sięga miljaru rb. rocznie.

Ze myślnie należymy do wybranych dowodzą świadectwa, udzielone nam przez opiekunów stempli rządowych.

A więc przedewszystkiem gubernialny inspektor fabryczny, J. Wulfert, w myśl jednego z cyrkularów ministerjalnych, zbierał często osobiście wiadomości o stanie drobnego przemysłu włościańskiego w guberni wileńskiej. Przytaczamy ustęp z opowiadania insp. Wulferta: „Przy zjeździe niektórych wsi latem 1900 r. dla poznania przemysłu włościańskiego, bywały wypadki, że włościanie, nie znając celu naszego przyjazdu i naszej ciekawości, z początku zupełnie zaprzeczali egzystencji przemysłu, lub zmniejszali jego rozmiary; dopiero gdy im wytłumaczono, że cel naszego przyjazdu związany jest z zamiarem rządu przyjechać im z pomocą — włościanie zaczęli się zbierać z całej wsi i z ochotą odpowiadali na zadawane pytania”. Węć kiedy w Rosji drobnym przemysłem włościańskim doznawał wsparcia od lat stu, nasz włościanin jeszcze w XX wieku ukrywał go przed okiem „naczalstwa”.

O popieraniu i rozwoju przemysłu w naszym kraju nikt nigdy nie

ocenę obiektywnie znaczenie porozumień.

To jedno potwierdzone zostaje jednak w komunikacji, że władze rząd rosyjski zawiadomiony był we właściwym czasie o zamiarach Austrii i formalnego protestu nie złożyła.

"Tägliche Rundschau" i "Tages Ztg." oświadczają, że komunikat nie ma siły przekonywającej. "Hamburger Nachrichten" odzywa się przychylnie o komunikacie, utrzymując, że nie ma powodu niewierzenia oświadczeniu rosyjskim. Zdaniem pisma tego, twierdzenia Austrii są bezpodstawne, a przeciwnie, godnym jest uwagi zaznaczenie w komunikacie, że Austrija nadużyła okazanego jej zaufania, przez opublikowanie korespondencji sekretnej.

Pismo "Local Anzeiger" występuje bardzo ostro przeciw Izwołskiemu, a "Frankfurter Ztg." wyraża się o nim równie nieprzychylnie, nie w tak ostrej jednak wyrażeniach.

PRZYPADKOWE ZRANIENIE.

Petersburg. Podczas próby generalnej opery "Tristan i Izolda" w teatrze Maryjskim tenor Andrej 2-gi wypadkowo zranił ciężko pałazem barytona Smirnowa.

CHOLERA.

Petersburg. W ciągu ostatniej doby zachorowało w stolicy 3 osoby, zgonów nie było; pozostaje chorych 159.

ZGON.

Petersburg. W dn. 28 paźdz., zmarł dyrektor Ermitażu Cesarzskiego Wsiewołodskij.

PROCES O POTWARZ.

Odesa. Zarząd uniwersytetu postanowił pociągnąć do odpowiedzialności pisa Dumy państwowej Nikolskiego za potwarz i zwrócił się do ministra oświaty z prośbą o pozwolenie wytoczenia procesu.

NIEZWYKŁA JESEN.

Pawlograd. Dotychczas trwa nadzwyczaj ciepła pogoda; ląki pokryte

są świeżą trawą, a na drzewach ukazały się pączki liści.

ZARZĄDZENIA ZIEMSTW.

Czerniów. Konotopskie zebranie ziemskie postanowiło zaprowadzić w powiecie sieć telefoniczną.

Moskwa. Podolskie powiatowe zebranie ziemskie zamknęło 10 bibliotek ludowych.

WYROK.

Smoleńsk. Izba sądowa rozpoznała sprawę 15 włościan, oskarżonych o rozruchy rolne w majątku Raczyńskiego, w pow. duchwieszczyńskim, masowy opór władzom i napad na straż policyjną. 7 z nich skazano na oddziały poprawcze, 4 na więzienie, a 4 uniewinniono.

WYBUCH KOTŁA.

Astrachan. Na parowcu holowniczym "Zenja" nastąpił wybuch kotła parowego. Zabici zostali kapitan, maszynista, pomocnik jego i majtek; ranieni są ciężko majtek i sternik.

ZAMACHY, ZABÓJSTWA I GRABIEŻE.

Poltawa. W nocy z dn. 28 października w wsi Sakirce pow. przyłuckiego, w majątku hrabiny Lamsdorf-Gaagan ograbiono cerkiew i zabiło stróża.

GRODNO.

Grodno. W nocy z dn. 27 października po drodze z Kurec do Siemiatycz, pow. bielskiego, uzbrojeni bandyci ograbili 11 podróżnych.

PODRÓŻ MINISTRA.

Charbin. Minister finansów odejchał w d. 28 października do Rosji.

ROZMOWA URODZIN SZYLLERA.

Berlin. Z powodu 150-tych rocznicy urodzin Szyllera cała prasa poświęca wielkiemu poecie niemieckiemu przychylnie artykuły.

We wszystkich teatrach odbędą się uroczyste przedstawienia jubileuszowe.

NOWE SZTUCZKI ZŁODZIEJSKIE.

Berlin. Trzej młodzieńcy skradli

z gmachu "Landgerichtu" utożsaczone ubrania sędziowskie, przebrali się w nie i pozabierali księgi, formularze i pieczęcie sądowe. Przy pomocy pieczęci tych podrobili dokumenty i w charakterze urzędników sądowych pobrali 3,000 talarów od procesujących się osób. Całą machinację ujawniono i oszustów ujęto w Berlinie i Wiedniu.

STARCIE Z POLICJĄ.

Gastrovillari (Kalabryja). W gminie Pladatina podczas hałaśliwej demonstracji przeciw zarządowi gminnemu wyniki starcia z policją przyczyniły się do ranienia 4 karabinierów, a jednego zraniono nożem. Karabinierzy zmuszeni byli do użycia broni palnej, skutkiem czego zabito 3 kobiety i raniiono bardzo wielu demonstrantów; dokonano też wielu aresztowań.

ZAPROSINIA CESARSKIE.

Wiedeń. Arcyksiążę Franciszek Ferdynand wyjechał z żoną do Berlina na specjalne zaproszenie cesarza Wilhelma.

SPRAWA KRETEŃSKA.

Konstantynopol. W nocy okolicznej w sprawie wyspy Kreta, Porta podkreśla konieczność ostatecznego, odpowiadającego słusznym żądaniom Turcji rozstrzygnięcia kwestii kretańskiej, stanowiącej dla Turcji kwestię życia. Porta powołuje się na odmienne obietnice mocarstw opiekujących się i uważa chwilę obecną za najbardziej odpowiednią dla rozstrzygnięcia kwestii, ponieważ ustrój istniejący obecnie na Krecie narusza prawa Turcji.

Następnie wymieniono także w nocy znane pretensje Turcji i wyrażono protest przeciw zaczepnej polityce Grecji i wyzywającej tonu oświadczeń ministrów greckich w parlamencie przeciw nieodpowiadającym środkom Grecji, przygotowanym wojennym, których celem okazanie Turcji oporu w chwili odpowiedniej.

Nota zaznacza, że Turcja opiera

się będzie stanowczo wszelkiemu udziałowi trzeciego mocarstwa w zarządzaniu wyspą, zarówno jawnemu, jak tajemnemu.

Niebezpieczeństwa, jakimi grozi sytuacja obecna, mogą być usunięte tylko w drodze ustanowienia ostatecznego ustroju na wyspie w postaci autonomii, pod zwierzchnictwem Turcji.

W końcu nota wyraża nadzieję, że mocarstwa opiekujące się uwzględnią słuszne żądania Turcji w interesach obu państw.

Paryż. Clémenceau oświadczył kategorycznie współpracownikowi pisma "Temps", że nieprawdą jest informacja pisma "Neue Freie Presse", iż dał on królowi greckiemu obietnicę dopomagania do przekroczenia wyspy Kreta do Grecji.

SPRAWY PERSKIE.

Tebriz. Sytuacja jest tu bardzo napięta; oczekiwane są komplikacje. Kursują uporczywe pogłoski, że pokojowo usposobiony generał-gubernator gotów podać się do dymisji i opuścić Tebriz, byleby uniknąć rozlewu krwi. Fidaie Sattarchana ogłosił na rynkach, że na żądanie ich generał-gubernator będzie usunięty.

ROZMAITOŚCI.

● **Pojedynek Bernsteina.** W Paryżu odbył się pojedynek między dramaturgiem Henrykiem Bernsteinem a krytykiem "Figara" Chevassem, z powodu polemiki dziennikarskiej. Przebieg pojedynku przypominał najsłabszy farsę. Chevasse strzelił pierwszy, jednakże chybił. Wtedy Bernstein podał sekundantowi swój pistolet, prosząc go, aby wystrzelił. Świadek strony przeciwniej, Donay, zapytał wobec tego, czemu Bernstein zgodził się na pojedynek, kiedy nie chce strzelać.

— **Przepraszam**—oświadczył Bernstein—nie ja żądałem pojedynku. Kazano mi przysłać tutaj, więc przyszedłem. Strzelono do mnie, ale na szczęście nie trafiło. Nie

jestem usposobiony krwiożerczo i nie lubię strzelać.

Sekundanci nie mieli odpowiedzi na te argumenty. Ostatecznie przeciwnicy pogodzili się, a Donay zauważył z uśmiechem: — Protokół pojedynku będzie niezwykły w swoim rodzaju, skonstatuje bowiem, że wystrelano tylko jedną kulę, a mimo to obaj przeciwnicy odeszli w dobrym zdrowiu.

Oeny zboża.

(Telegramy specjalne Pet. Ag. Tel.)

Moskwa, słaby.

Żyto 120/123 92-93

Młyn średni 108-111

Owies średni 62-64

Owies "piersiod" 61-63

Jęczmień . . . . .

Kasza gryczana "jadrica" 8 p . . . . .

20 f. 132-135

Słonecznikowe, kankaske, czarne 190-210

Berlin, (w markach za 1,000 kilo)

Peszienica, moeny 217 1/2

termin bliższy 216 1/2

dalszy . . . . .

Żyto, moeny 160

termin bliższy 174 1/2

dalszy . . . . .

Owies bezsenny 155 1/2

termin bliższy 150 1/2

dalszy . . . . .

Jęczmień ros.-dunajski 126-130

GIEŁDA.

Telegramy Handlowe Pet. Agencji

Telegraficznej.

Petersburg, dn. 29 października 1909 r.

Nastroj Giełdy

z wartościami dywidendowymi . . . . . mocny

papierami lokacyjnymi . . . . . stały

premijami . . . . . spokojny, stały

London 3 mies. — osaki	40.50
Berlin 3 mies. — osaki	37.50
Paryż 3 mies. — osaki	55.50
4% Renta państwowa	100.00
5% Polyskawa wewn. 1905 r. i am.	98.50
4 1/2% wewn. 1905 r.	100.00
5% wewn. 1905 r.	98.50
6% Oblig. skarbu Państwa	45.50
5% Premijówka i em. 1864 r.	38.50
5%	11.50
5%	11.50
4 1/2% obl. Petersb. mjelek. Tow. Kr.	58.50
4 1/2% list. zast. Wileńsk. B.-ku Z.	58.50
4 1/2%	58.50
4 1/2%	58.50
Akcje Banku Ziemsk. Wileńskiego	58.50

Stan pogody.

Spostrzeżenia stacji meteorologicznej przy wileńskiej szkole juników.

Z dnia 29 października.

Cisnienie barometryczne w mm. . . . .

Temperatura powietrza według G. . . . .

a) średnia temperatura . . . . .

b) maximum . . . . .

c) minimum . . . . .

Chmurność wedł. 10 st. syst. . . . .

Wilgotność powietrza: . . . . .

a) absolutna . . . . .

b) stosunkowa . . . . .

c) wedł. hygrom. . . . .

Kierunek i siła wiatru w m/sec: . . . . .

a) o 7-ej z rana . . . . .

b) o 1-iej w poł. . . . .

c) wieczór o 9-iej wiecz. . . . .

Łódź opadów w mm. . . . .

Uwaga. Jutro przewidzany jest pochmurny.

Redaktor i wydawca

WOJCIECH BARANOWSKI.

Warszawa, Nowy-Swiat 34

Telefon 1046.

Młocarnie Wichterlego z tarkami do konicyny, z patentowanymi łożyskami kulkowymi, zwyczajne i przewoźne.

Młocarnie "Badenia" ręczno-manewrowe z łożyskami kulkowymi lub bronzowymi.

Maneże "Badenia" i Wolskiego kryte i palakowe, stałe i przewoźne.

Sieczkarnie, siekaczki, śrótowniki, gniotowniki, rozdrabniające do makuch fab. Bentalla.

Parniki do kartofli Wentzkiego, Eckerta i czeskie.

Notę do sieczkarni oryginalne Burisa.

Aparaty "Eureka" do gaszenia pożarów.

POLECA ZYGMUNT NAGRODZKI W WILNIE

ul. Zawalska № 11. 4-1-1241a

Posiadający Mapę Litwy i Białej Rusi (Wydawnictwo "Kurjera Litewskiego")

winien zaopatrzyć się w świeżo wydany

Przewodnik po Litwie i Białej Rusi

dający w alfabetycznym porządku średnie historyczno-ekonomiczne i geograficzne wiadomości, dotyczące miast, osad, miasteczek i wsi Litwy i Białej Rusi.

Cena rub. 1, z przesyłką rub. 1 kop. 20, za zaliczeniem rub. 1 k. 30.

Do nabycia w Administracji "Kurjera Litewskiego" i we wszystkich księgarniach.

WIELKI ZŁOTY MEDAL

Jeden POLSKI Jedyny

w Wilnie GALANTERYJNY SKŁEP Wielka 30

"A. ROSTKOWSKI"

POLECA: BIELIŻNIE MĘSKA, krawaty, skarpetki, szelki i KONFEKCJE Damskie.

Własna Fabryka Rękawiczek (Rękawiczki z gwarancją).

Firma otrzymała na wystawie w Marsylii NAIWYŻSZĄ NAGRODĘ za DOBRE I GUSTOWNE TOWARY

Ceny niskie i stałe. 50 11-1063a

PŁYTY ZONOFON

naprane udoskonaloną metodą w wybornym wykonaniu p. p. artystów

Teatr: Cesarz. Baklanowa, Andrejewa, Boleszkowa i in. Piosenki cygańskie: Wiałcowej, Wierzy Panin i M. A. Karłoskiej. Kupiec: Samotowa, Piotra Nowickiego i in. Chóry: Archangielski, Warnarski, Pawłowa i in. Orkiestra: Lejb-gwardji konnicy i in.

CENY PŁYT dwustronnych: MAŁE — 65 k. DUŻE 1r. 25 k.

Sprzedają się we wszystkich składach gramofonów i instrumentów muzycznych. 8-2-1230a

Żądajcie katalogów płyt "ZONOFON".

Angielskie WIALNIE BAKERA

są przeznaczone dla tych gospodarstw, które chcą doprowadzić do perfekcji czyszczenie i gatunkowanie wszelkiego zboża. Solidne, angielskie wykonanie tych maszyn i kolosalna produkcja należąca do wialni Bakera do użytku w największych nawet gospodarstwach.

TRIEURY HEIDA

z blachy wyłabianej. Tanie, bo szybko i dokładnie czyszczą zboże z zanieczyszczeń groźnych, aniżeli dawniej szła konstrukcja. Szczególnie przydatne do przygotowania ziarna siewnego. 13-13-079a

== Ilustrowane opisy przesyłam na żądanie ==

ALFRED GRODZKI

Warszawa, Senatorska 33.

Rozwalaający i odświeżający owoc

Pastilles de PRZECIW ZATWARDZENIU

prawdziwy indyjski Tamar Grillon, aptekarz paryski, sprzedaje się w dwóch pudełkach po 12 i w małych po 6 pastylek.

Wymagane na każdem pudełku podpis:

TAMAR INDIEN GRILLON

Znajduje się we wszystkich aptekach i składach aptecznych. 36-3-1221a

8 koni wierzchowych i powozowych przyprawdzonych z Podola, sprzedaje się w Pospieszce p. Alexandrowicza (gdzie tor wyścigowy).

Adres pocztowy: Wilno, skrzynka 56-ta, telefon № 284.

Cena 150-200 rb. 5-1-1280a

Sprzedaz lasu w lesnictwie "Puksztany"

pow. Wileński, na trakcie Połockim, 25 wiorst od Wilna, 3 wiorst od m. "Ławariszki", własność hr. ZYGMUNTA PUŁKOWSKIEGO przeznaczona się do sprzedaży porębą leśną przestrzeni 16,53 dziesięcin.

Licytacja odbędzie się w Kuczkuryskach 9 listopada 1909 roku. Bliższych szczegółów udziela administrator, zamieszkały w Kuczkuryskach, Ludwik Modliński. 3-1-1233a

Do sprzedania CAŁE URZĄDZENIE MŁYNA PAROWEGO osobno lub z budynkiem.

Produkcja na dobę około 1,500 pudów.

Wszystkie maszyny w dobrym stanie.

Bliższych wiadomości udziela 8-11234a

inż. W. Bielski w Szawłach, kow. gub.

ROZKŁAD POCIĄGÓW (Zimowy, od dnia 15 (28) października 1909 r.)

Odchodzą z Wilna.

Do Petersburga:

6 45 rano pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Dyneburga)

12 07 pol. osobowy 1, 2, 3 kl. (do Dyneburga)

12 35 pol. osobowy 1, 2, 3 kl. (do Rzeszyca)

6 10 wiecz. pocztowy 1, 2 kl. (do Rzeszyca)

6 42 wiecz. pocztowy 1, 2 kl. (do Rzeszyca)

7 02 wiecz. poczt. 1, 2, 3 kl. (Nizza-Express, pociąg i poniedział.)

11 25 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. (Nizza-Express, pociąg i poniedział.)

12 43 pol. pocztowy 1, 2 kl. (do Rzeszyca)

1 58 pol. osobowy 1, 2, 3 kl. (do Rzeszyca)

7 52 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Rzeszyca)

10 24 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Rzeszyca)

1 21 nocy pocztowy 1, 2 kl. (do Rzeszyca)

Do Warszawy:

6 54 rano pocztowy 1 kl. syp. (Nizza-Express, pociąg i poniedział.)

11 43 rano pocztowy 1, 2, 3 kl. (Nizza-Express, pociąg i poniedział.)

12 07 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. (Nizza-Express, pociąg i poniedział.)

12 55 pol. poczt. 1, 2 kl. (do Kowna)

4 40 pol. poczt. 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

8 36 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

Do Wierzbowa:

6 51 rano pocztowy 1 kl. syp. (Nord-Express, — w niedziele i czwartki)

9 25 rano pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

12 19 pol. pocztowy 1, 2 kl. (do Kowna)

12 40 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

11 00 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

1 39 nocy pocztowy 1, 2 kl. (do Kowna)

Do Mińska:

10 42 rano pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

12 15 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

7 15 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

12 34 nocy pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

Do Libawy:

12 40 pol. poczt. 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

6 55 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

5 30 rano pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

Do Saren:

12 09 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

2 22 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

8 08 wiecz. poczt. 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

Przychodzą do Wilna.

z Petersburga:

6 41 rano pocztowy 1 kl. syp. (niedziele i czwartki)

8 04 rano pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Dyneburga)

8 30 rano pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Dyneburga)

8 44 rano i kl. (Nizza-Express, pociąg i poniedział.)

11 22 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. (Nizza-Express, pociąg i poniedział.)

11 55 pol. pocztowy 1, 2 kl. (Nizza-Express, pociąg i poniedział.)

12 43 pol. pocztowy 1, 2 kl. (do Rzeszyca)

1 58 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Rzeszyca)

7 52 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Rzeszyca)

10 24 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Rzeszyca)

1 21 nocy pocztowy 1, 2 kl. (do Rzeszyca)

z Warszawy:

9 20 rano tow.-osob. 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

11 43 rano pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

6 00 wiecz. pocztowy 1, 2 kl. (do Kowna)

9 30 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

9 53 w nocy poczt. 1 kl. syp. (Nizza-Express, pociąg i poniedział.)

11 43 rano pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

12 40 nocy pocztowy 1, 2 kl. (do Kowna)

4 18 nocy pocztowy 1, 2 kl. (do Kowna)

z Wierzbowa:

9 00 rano pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

1 48 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

6 24 wiecz. pocztowy 1, 2 kl. (do Kowna)

8 45 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

12 40 nocy pocztowy 1 kl. syp. (Nizza-Express, pociąg i poniedział.)

4 18 nocy pocztowy 1, 2 kl. (do Kowna)

z Mińska:

12 20 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

6 40 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

10 42 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

6 10 nocy pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

z Libawy:

6 45 rano pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

12 00 nocy pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

12 04 nocy pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

z Saren:

9 20 rano tow.-osob. 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

4 16 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

6 24 wiecz. pocztowy 1, 2, 3 kl. (do Kowna)

(bezpośr. Odesa-Kijów)

Czas miejscowy. 1170a

SPECJALNA I NAJSTARSZA FABRYKA KAS

istniejąca od 1840 r.

Poleca całkowite urządzenie skarbowo-bankowe, drzwi i okienne stalowe, jako też kasy stalowe-pancerne, absolutnie zabezpieczające od ognia, włamania i kradzieży, oraz prasy stalowe kute.

ROBERT BOHTE.

WARSZAWA, Nowy-Swiat 34

Telefon 1046.

PRODUKT Z SOLI NATURALNEJ DOBYWANEJ Z WODY.

VICHY

ERÓDEK RZĄDU FRANCUSKIEGO

PASTILLES VICHY-ÉTAT

COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT

2 lub 3 po każdym posiłku

1 jedyni kupa trawienia.

12 preparatów samą wodę mineralną i gazową.

OGŁOSZENIA DROBNE.

Nauka i wychowanie.

Angielskie bezpłatne lekcje w Werskim Klubie przy ul. Dworcowej 7 wcz. w niedzielę 4 listopada, według systemu Berlita, pod kierunkiem prof. Turner'a (uniw. Cambridge), zamieszkałego przy ul. Zandarm-skiej 5 m. 10. 3-2-1070

Uczeń szkoły chemii-technicznej poszukuje lekcji w zakresie sześciu klas oprócz języków obcych. Oferty